

Η καταγωγή του μηχανικού Κτησιβίου

Γενικά

Ο Κτησιβίος ο Ασκληνός έζησε στην Αλεξάνδρεια τον 3^ο αιώνα π.Χ. Θεωρείται από τους πιο σπουδαίους μηχανικούς της αρχαιότητας, αμέσως μετά τον Αρχιμήδη και της ίδιας αξίας με τον Ήρωνα τον Αλεξανδρέα, του οποίου υπήρξε και καθηγητής. Εργάστηκε στην Αλεξάνδρεια την εποχή της βασιλείας των 2ου και 3ου Πτολεμαίων, κάπου ανάμεσα στα 285 έως 222 π.Χ. Θεωρείται πατέρας της πνευματικής, δηλαδή της επιστήμης που ασχολείται με τον αέρα (πνεύμα) και τις χρήσεις του, και ιδρυτής της περίφημης Αλεξανδρινής σχολής των μηχανικών. Πιθανολογούμε ότι πρέπει να ήταν ο πρώτος που ανέλαβε τη διεύθυνση του Μουσείου της Αλεξάνδρειας.

Όπως είναι γνωστό, η Αλεξάνδρεια κτίστηκε τον χειμώνα του 332-331 π.Χ. Ο Πτολεμαίος Α΄ ο Σωτήρ, ένας από τους διαδόχους του Μ. Αλεξάνδρου, έκανε την Αλεξάνδρεια πρωτεύουσα της Αιγύπτου. Αυτός και οι δυο επόμενοι Πτολεμαίοι μεταμόρφωσαν την πόλη σε πνευματικό κέντρο εφάμιλλο της Αθήνας. Για να γίνει αυτό, πλήθος κόσμου συνέρρεε στην Αλεξάνδρεια, από κάθε γωνιά της Ελλάδος. Η μετανάστευση αυτή έγινε σε εποχή που η ιστορία παραδέχεται είτε μετακινήσεις πληθυσμών, ή εκστρατευτικές περιπέτειες, ή εμπορικές εργασίες. Έτσι μετανάστευσε στην Αλεξάνδρεια και ο Κτησιβίος. Γρήγορα αναδείχθηκε σε μεγάλη πνευματική οντότητα, με το επίθετο Ασκληνός. Στις περισσότερες όμως εγκυκλοπαίδειες αναφέρεται ως Αλεξανδρινός ή Αλεξανδρεύς.

Άσκρα

Η Άσκρα, Άσκη στην αρχαία ελληνική γραμματεία, ήταν πόλις της αρχαίας Βοιωτίας, κτίστηκε από τους Αλωάδες, τρισέγγονους του Έλληνα, του γιού του Δευκαλίωνα¹ και ήταν πατρίδα του Ησιόδου. Άλλη Άσκη δεν αναφέρεται στην αρχαία ελληνική γραμματεία.

¹ Κάλλιπος, *Ες Ορχομενίους Συγγραφή*, Απόσπ. 1α, όπως παρατίθεται από τον Πανσανία IX, 29, 1: *Θύσαι δὲ ἐν Ἐλικῶνι Μούσαις πρώτους καὶ ἐπονομάσαι τὸ ὄρος ἱερὸν εἶναι Μουσῶν Ἐφιάλτην καὶ Ὠτον λέγουσιν, οἰκίσαι δὲ αὐτοὺς καὶ Ἄσκηρην· καὶ δὴ καὶ Ἥγησίνοιο ἐπὶ τῷδε ἐν τῇ Ἀτθίδι ἐποίησεν Ἄσκηρ δ' αὐτὸν παρέλεκτο Ποσειδάων ἐνοσίχθων ἢ δὴ οἱ τέκε παῖδα περιπλομένων ἐνιαυτῶν Οἴοκλον, ὃς πρῶτος μετ' Ἀλωέος ἔκτισε παίδων Ἄσκηρην, ἣθ' Ἐλικῶνος ἔχει πόδα πιδακόνετα.*

Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη² οι Θεσπιείς κατέστρεψαν την Άσκη και πολλοί από τους κατοίκους κατέφυγαν στον Ορχομενό. Αυτή η αναφορά πρέπει να δημιούργησε την εντύπωση, ότι έκτοτε δεν υπήρχε Άσκη.

Παρά ταύτα η ρήση του Αριστοτέλη σε καμία περίπτωση δεν σημαίνει εξαφάνιση της Άσκης, αφού και άλλες πόλεις – κράτη καταστράφηκαν, αλλά σύντομα ανέκαμψαν, όπως οι Θεσπιές από τους Πέρσες και τους Θηβαίους, η Θήβα από τον Αλέξανδρο και άλλες.

Στην πράξη η Άσκη ενώθηκε με την Θέσπεια με ένα είδος ομοσπονδίας, γι' αυτό και η "Θέσπεια" του Ομήρου έγινε "Θεσπιαί" μετά την ένωσή της με την Άσκη³.

Από τότε η Άσκη παύει να υπάρχει σαν αυτόνομη πόλις, αλλά συνεχίζει τη ζωή της στο πλαίσιο του κράτους των Θεσπιών.

Σύμφωνα μάλιστα με τα κεραμικά ευρήματα, η Άσκη παρουσιάζεται στη μέγιστη επέκτασή της κατά την κλασική εποχή⁴.

Μετά τη μάχη των Λεύκτρων το 371 π.Χ. και την καταστροφή των Θεσπιέων στον Κερησσό⁵, θεωρείται λογικό να ακολούθησε η αυτονόμησή της ή ακόμη και η ανεξαρτητοποίησή της.

Η Άσκη λοιπόν υπήρχε την εποχή του Αλεξάνδρου και κάτοικοί της είναι πιθανόν να μετανάστευσαν στην Αλεξάνδρεια, μαζί με κατοίκους άλλων περιοχών. Κάτι ανάλογο που έγινε και με την Αμερική στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Καταγωγή του Κτησιβίου

Στην αρχαία ελληνική γραμματεία, σύμφωνα με το πρόγραμμα "MUSAIOS", αναφέρονται τέσσερις με το όνομα "Κτησίβιος" και συγκεκριμένα:

- ο Χαλκιδεύς, φιλόσοφος⁶,
- ο Αθηναίος⁷ που φονεύθηκε στον Πελοποννησιακό πόλεμο,

² Αριστοτέλης, Αποσπάσματα, 565: "ἀοίκητον δὲ αὐτὸ (τὸ πολίχνιον τὴν Ἄσκραν) ὁ Πλούταρχος ἱστορεῖ καὶ τότε εἶναι, Θεσπιέων ἀνελόντων τοὺς οἰκοῦντας, Ὀρχομενίων δὲ τοὺς σωθέντας δεξαμένων. ὅθεν καὶ τὸν θεὸν Ὀρχομενίους προστάξαι τὰ Ἡσιόδου λείψανα λαβεῖν καὶ θάψαι παρ' αὐτοῖς, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης φησὶ γράφων τὴν Ὀρχομενίων πολιτείαν". [Schol. (Procl.) in Hesiodi opp. 631 (p. 298 Gaisf.)]

³ Χρήστου Χρυσάνθος, Ακαδημαϊκός, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, "Ένα από τα προβλήματα της βιοωτικής ιστορίας", Επετηρὶς τῆς εταιρείας βιοωτικῶν μελετῶν, τόμος 4, τεύχος Α, Αθήνα 2008, σελ. 23: "Κάτι ανάλογο μπορούμε να υποθέσουμε και για τις Θεσπιές, στις οποίες δεν περιλαμβάνονται μόνο η Άσκη, αλλά και τα τρία λιμάνια των Θεσπιών στον Κορινθιακό, η Κρέυσις, οι Τίφαι και οι Χορσινάι."

⁴ John Bintliff, *The Archaeological Survey of the Valley of the Muses and its Significance for Boeotian History*, Archaeology Department Durham University, La montagne des Muses, Andre Hurst et Albert Schachter, σελ. 197 και σχήμα σελ. 213, Genève, 1996

⁵ Πλούταρχου, Κάμιλλος, 19,1,1

⁶ Αθήναος, Δειπνοσοφισταί, 1,26,32: "ἐσφαίριζε δ' οὐκ ἀηδῶς καὶ Κτησίβιος <ὁ> Χαλκιδεύς φιλόσοφος· καὶ πολλοὶ διὰ τὴν σφαιρικὴν αὐτῷ συναπεδύοντο τῶν Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως φίλων. συνέγραψε δὲ περὶ σφαιριστικῆς Τιμοκράτης ὁ Λάκων".

⁷ Δημοσθένης, Κατὰ Ευβουλίδου, 38,2: "τῇ δ' ἀδελφῇ αὐτοῦ συνοικησάσῃ Διοδώρῳ Ἄλαιεϊ υἱὸς γίγνεται Κτησίβιος. καὶ οὗτος μὲν ἐτελεύτησεν ἐν Ἀβύδῳ μετὰ Θρασυβούλου στρατευόμενος",

- ο συγγραφεύς και ιστοριογράφος⁸ που έζησε 104 έτη και
- ο μηχανικός.

Στον μηχανικό Κτησίβιο αναφέρονται οι:

- Αθήναιος, μαθηματικός και μηχανικός
- Φίλων ο Βυζάντιος, μηχανικός
- Αριστοκλής, μουσικός
- Τρύφων, γραμματικός
- Αθήναιος Ναυκρατίτης
- Πρόκλος, νεοπλατωνικός φιλόσοφος
- Κωνσταντίνος VII ο Πορφυρογέννητος (Ηρώων ο Βυζάντιος).

Αναφέρεται επίσης και ο Ρωμαίος Βιτρούβιος στο 10τομο έργο του «Περί Αρχιτεκτονικής», στην λατινική γλώσσα.

Ο μαθηματικός Αθήναιος⁹ στο έργο του «Περί Μηχανημάτων» αναφέρεται στα πρόσωπα του έργου του, αποσπασματικά όπως παρακάτω:

... **Στράτωνος** καὶ **Ἔστιαίου** καὶ **Ἀρχύτου** καὶ **Ἀριστοτέλους** καὶ τῶν ἄλλων ...

Διὸ ὅσα περ ἀνεγνώκαμεν τοῦ **μηχανικοῦ Ἀγησιστράτου** περὶ αὐτῶν, διέξιμεν.

Ἀπολλώνιος δὲ ὁ γεγωνὸς αὐτοῦ διδάσκαλος ...

Τύριός τις ναυπηγός, ᾧ ὄνομα ἦν Πεφρασμένος, ἐν τῇ πολιορκίᾳ...

κατὰ τὴν **Διονύσου τοῦ Σικελιώτου** τυραννίδα ...

κατὰ τε τὴν **Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου** βασιλείαν...

ὅτε **Πολύειδος ὁ Θεταλὸς** ...

Τοῦτο τὸ κατασκευάσμα φησι **Φίλων ὁ Ἀθηναῖος** χρήσιμον ...

Τῆς δὲ ὑπὸ **Ἡγήτορος τοῦ Βυζαντίου** ἠύρημένης χελώνης ...

Ἡ δὲ ὑπὸ **Ἐπιμάχου τοῦ Ἀθηναίου** γενομένη ἐλέπολις, ἦν

Δημήτριος ὁ Ῥοδῖος πολιορκῶν ...

Κτησίβιος δὲ ὁ Ἀσκηρηνὸς ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μηχανικὸς ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι κατεχώρισεν ... (Ἡ συγκεκριμένη αναφορά φαίνεται στο τέλος του παρόντος)

Εκτός από τα μεγάλα ονόματα, όπως Αριστοτέλης, Απολλώνιος, στους άλλους δίνει τον τόπο καταγωγής τους.

Από την τελευταία φράση του παραπάνω αποσπάσματος, σαφώς συνάγεται ότι ο μηχανικός Κτησίβιος, καταγόταν από την Ασκρα, εργάστηκε στην Αλεξάνδρεια και έγραψε τα “Υπομνήματα”.

Το έργο του αυτό ο Αθήναιος το αφιερώνει στον Μάρκελλο τον νικητή των Συρακουσών¹⁰ ο οποίος πέθανε το 208 π.Χ. Προφανώς ο Κτησίβιος

⁸ Λουκιανός, Μακρόβιοι,22,2: “*Συγγραφέων δὲ Κτησίβιος μὲν ἐτῶν ἑκατὸν καὶ τεσσάρων ἐν περιπάτῳ ἐτελεύτησεν, ὡς Ἀπολλόδορος ἐν τοῖς χρονικοῖς ἱστορεῖ*”.

⁹ Αθήναιος. Μαθηματικός, πιθανότατα σύγχρονος του Αρχιμήδους. Έζησε το 200 π.Χ., και του αποδίδουν ένα πολύ ενδιαφέρον σύγγραμμα Περί μηχανημάτων, δηλαδή περί πολεμικών μηχανών, πού απευθυνόταν στον Μαρκέλλο, τον νικητή των Συρακουσών.

¹⁰ “*ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΠΕΡΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ*”

“*Ὅσον ἐφικτὸν μὲν ἀνθρώπῳ τοὺς ὑπὲρ μηχανικῆς ποιουμένῳ λόγους, ᾧ σεμνότατε Μάρκελλε, ἐμνήσθην τοῦ Δελφικοῦ παραγγέλματος, ὡς ἔστι θεῖόν τι τὸ ὑπομνήσκον ἡμᾶς χρόνου φείδεσθαι, ᾧ ἔστι σχεδὸν εἰπεῖν ἅπαντα καταχρώμεθα ἀφειδῶς εἰς τὰς κατεπειγούσας <ἐν> τῷ βίῳ χρείας...*”

δραστηριοποιήθηκε πριν το 208 π.Χ. και πιθανώς ο Αθήναιος να τον πρόλαβε “εν ζωή”.

Ο Φίλων ο Βυζάντιος¹¹ (μεταξύ του 260 και του 180 π.Χ.) από τους σημαντικότερους μαθηματικούς και μηχανικούς της Ελληνιστικής περιόδου, θεωρείται μαθητής του Κτησιβίου του μηχανικού και αναφέρεται 6 φορές σε αυτόν, από τις οποίες στην 2^η τον αποκαλεί “εν Αλεξανδρεία”¹².

39. τοῦ δὲ χαλκοτόνου παρειλήφαμεν εὐρετὴν μὲν, ὡς καὶ ἀνώτερόν σοι δεδηλώκαμεν, **Κτησίβιον τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ** γεγονότα·

(Φίλων, Βελοποιηκά, 67,43)

Μόνο αυτή η αναφορά του Φίλωνος, “τον εν Αλεξανδρεία”, αρκεί για να παραδεχθούμε ότι ο Κτησίβιος δεν καταγόταν από την Αλεξάνδρεια.

Οι άλλοι δύο Μάρκελλοι πρέπει να εξαιρεθούν ως νεώτεροι κατά πολύ.

-- Μάρκος Κλαύδιος Μάρκελλος. (Πέθανε το 46 π.χ.). Φανατικός αντίπαλος του Ιουλίου Καίσαρος. Στο διάστημα της υπατείας του (51), προσπάθησε να απομακρύνει τον Καίσαρα από το στρατό του, αλλά οι ενέργειές του εξουδετερώθηκαν από τον Κούριο. Ακλούθησε τον Πομπήιο στην Ελλάδα και, μετά τη μάχη των Φαρσάλων, αποσύρθηκε στη Μυτιλήνη, όπου ασκήθηκε στη ρητορική και μελέτησε φιλοσοφία. Το 46, ή Σύγκλητος πέτυχε από τον Καίσαρα να τον συγχωρήσει, και με αυτή την ευκαιρία ο Κικέρων, που ήταν φίλος του, έβγαλε τον Υπέρ Μαρκέλλου λόγο του. Ο Μάρκελλος ξεκίνησε γιό την Ιταλία, αλλά δολοφονήθηκε το Μάιο από έναν από τους υπηρέτες του, στον Πειραιά. Ο Μάρκελλος ήταν αληθινός αριστοκράτης, εύλωτος ομιλητής και άνθρωπος με σταθερό χαρακτήρα. Το μεγάλο ελάττωμά του ήταν η φιλαργυρία.

-- Μάρκος Κλαύδιος Μάρκελλος. (42-23 π.Χ.). Γιος του Γαΐου Κλαυδίου Μαρκέλλου και της Οκταβίας, αδελφής του Αυγούστου. Το 25 υιοθετήθηκε από τον αυτοκράτορα και νυμφεύθηκε την κόρη του Ιουλία. Αυτό φάνηκε να τον προορίζει για διάδοχο του θρόνου. Το 25, συνόδευσε τον αυτοκράτορα στην Ισπανία, αλλά το 23 πέθανε στη λουτρόπολη Βάιαι όπου νοσηλευόταν. Μεγάλες ελπίδες είχαν στηριχθεί σ' αυτό το νέο, και υμνήθηκε από πολλούς συγγραφείς, ιδιαίτερα από τον Βιργίλιο σ' ένα περιήγημο μέρος της Αινειάδος. Τον έθαψαν στο μαισωλείο του Αυγούστου, και ο ίδιος ο Αύγουστος εκφώνησε τον επικήδειο. Σ' αυτόν τον Μάρκελλο αφιερώθηκε το θέατρο που είχε αρχίσει ο Ιούλιος Καίσαρ και αποπερατώθηκε από τον Αύγουστο (δυτικά του Καπιτωλίνου λόφου της Ρώμης).

(Γιάννη Λάμπια, Λεξικό αρχαίου κόσμου)

¹¹ Ο Φίλων ο Βυζάντιος υπήρξε από τους σημαντικότερους μαθηματικούς και μηχανικούς της Ελληνιστικής περιόδου. Αν και καταγόταν από την πόλη του Βυζαντίου, έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του στην Αλεξάνδρεια. Σύμφωνα με την επικρατέστερη άποψη, γεννήθηκε περί το 280 π.Χ. Η ακμή του τοποθετείται μεταξύ του 260 και του 180 π.Χ. Θεωρείται μαθητής του Κτησιβίου, κορυφαίου μηχανικού, ο οποίος είχε ασχοληθεί ιδιαίτερα με το θέμα της άντλησης των υδάτων και με άλλα θεωρητικά και πρακτικά προβλήματα της εποχής. (Βικιπαίδεια)

Φίλων ο Βυζάντιος. Μηχανικός, μαθητής του Κτησιβίου, πού έζησε στη Ρόδο και στην Αλεξάνδρεια τον 2ο αιώνα π.Χ. Έγραψε το βιβλίο Μηχανική σύνταξις, από το οποίο διασώθηκε ένα μέρος, και πού πραγματεύεται για ένα βλητικό πολιορκητικό μηχάνημα πού λειτουργούσε με πεπιεσμένο αέρα και είχε εφεύρει ο Κτησίβιος. (Γιάννης Λάμπιας, “Λεξικό αρχαίου κόσμου”)

¹² ἘΚ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝΟΣ ΒΕΛΟΠΟΙΚΩΝ ΛΟΓΟΣ Δ.

39. τοῦ δὲ χαλκοτόνου παρειλήφαμεν εὐρετὴν μὲν, ὡς καὶ ἀνώτερόν σοι δεδηλώκαμεν, **Κτησίβιον τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ** γεγονότα· προσπεπόντος δὲ καὶ ἡμῖν τοῦ προβλήματος, τῆς δὲ κατασκευῆς οὕτω διαδεδομένης, καλῶς ἔχειν ὑπελάβομεν καὶ αὐτοὶ ζητῆσαι καὶ ἐπὶ πέρασ αὐτοῦ τῆ κατασκευῆν ἀγαγεῖν, ὅθεν πολὺ διαλλάσσον γέγονε <τὸ> τοῦ παρ' ἡμῖν ὑπάρχοντος ὀργάνου σχῆμα πρὸς τὴν ὑπ' ἐχείνου συνθεθεῖσαν κατασκευῆν, ἐξ ὧν διεσάφουν ἡμῖν τινες τῶν παρ' αὐτῷ περιέργως τεθεαμένων ὑποστησάμενος ὄν ποιήσομαι τὸν λόγον σοι περὶ τῆς ἡμετέρας κατασκευῆς.

Ο Αριστοκλής¹³ στο “Περί Χορών” αναφέρει ότι ο Κτησίβιος ήταν κουρέας, κατοικούσε στην Ασπένδεια της Αλεξάνδρειας, έζησε και διέπρεψε επί Ευεργέτου του δευτέρου και δίδαξε τη γυναίκα του Θαΐδα¹⁴.

Ο Ρωμαίος Βιτρούβιος στο 10τομο έργο του «Περί Αρχιτεκτονικής», στην λατινική γλώσσα, κάνει 8 αναφορές στον Κτησίβιο και σε μία λέγει ότι γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια.

2. Ο Κτησίβιος ο Αλεξανδρινός ήταν ο πρώτος που ανακάλυψε τις ιδιότητες του ανέμου, ... Ο Κτησίβιος, του οποίου ο πατέρας ήταν κουρέας, γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια. Προικισμένος με εξαιρετικό ταλέντο, απέκτησε μεγάλη φήμη για τις μηχανικές επινοήσεις του.

2. *Item sunt ex aqua conquisitae ab eisdem scriptoribus orologiorum rationes, primumque a Ctesibio Alexandrino, qui et vim spiritus naturalis pneumaticasque res invenit. sed uti fuerint ea exquisita, dignum est studiosis agnoscere. Ctesibius enim fuerat Alexandriae natus patre tonsore. is ingenio et industria magna praeter reliquos excellens dictus est artificiosis rebus se delectare. namque cum voluisset in taberna sui patris speculum ita pendere ut cum duceretur sursumque reduceretur, linea latens pondus reduceret, ita conlocavit machinationem.*

[Βιτρούβιος: Περί Αρχιτεκτονικής, Καλλιόπη (ΙΧ), Κεφ. 8, παρ. 2]

Ο Βιτρούβιος είναι ο μόνος που αποκαλεί τον Κτησίβιο Αλεξανδρινό, προφανώς με βάση την αναφορά του Αριστοκλή.

Το απόσπασμα αυτό του Αριστοκλή περιλαμβάνεται στους Δειπνοσοφιστές του Αθήναιου Ναυκρατίτη¹⁵ και εντάσσεται στο διάλογο του μου-

¹³ Μουσικός, που έγραψε *Περί Χορών* και αναφέρεται από τον Αθήναιο τον Ναυκρατίτη.

(Γιάννης Λάμπας, Λεξικό Αρχαίου Κόσμου)

¹⁴ Αριστοκλής, αποσπ. 12,14-18: “Καί φασι τοῦτο εὐρῆσθαι ὑπὸ Κτησιβίου κουρέως, ἐνταῦθα οἰκοῦντος ἐν τῇ Ἀσπενδίᾳ, ἐπὶ τοῦ δευτέρου Εὐεργέτου διαπρέψαι τέ φασι μεγάλως. Τουτονὶ οὖν καὶ τὴν αὐτοῦ διδάξαι γυναῖκα Θαΐδα”.

¹⁵ Αθήναιος, ο Ναυκρατίτης. Έλληνας σοφιστής και γραμματικός, από την Ναύκρατι της Αιγύπτου, μεγαλωμένος στην Αλεξάνδρεια, όπου έζησε κατά τα 170-230 μ.Χ. Έπειτα πήγε στην Ρώμη, όπου έμεινε επί Μάρκου Αυρηλίου και των διαδόχων του, μέχρι Αλεξάνδρου Σεβήρου, διδάσκοντας ρητορική και σοφιστική. Στην Ρώμη έγραψε το έργο του Δειπνοσοφισταί, σε 15 βιβλία, όπου περιγράφει ένα συμπόσιο σοφιστών ή σοφών πού έγινε το 228. Μόνο μία σύνοψη του έργου αυτού διασώθηκε, γραμμένη από άγνωστο συγγραφέα του 11ου αιώνας. Αν το έργο σωζόταν ολόκληρο, θα ήταν πολύτιμο για την πληρέστερη γνώση της ελληνικής φιλοσοφίας, γιατί ο Αθηναίος ανέφερε 700 συγγραφείς, και 1.500 έργα πού έχουν εντελώς χαθεί. Στους Δειπνοσοφιστάς, ο Αθηναίος διηγείται στον φίλο του Τιμοκράτη όσα ειπώθηκαν σ' ένα συμπόσιο πού είχε παραθέσει ο πλουσιότατος και πολυμαθέστατος Ρωμαίος Λαρήνσιος. Περιέχει πολλά ανέκδοτα, άφθονα στοιχεία για τα φαγητά της εποχής (Δειπνοσοφισταί σημαίνει περίπου «γαστρονόμοι»). Στους Δειπνοσοφιστάς υπάρχουν πολύτιμα αποσπάσματα αρχαίων συγγραφέων και ποιητών, άλλα και ρητά και κείμενα για το κρασί, τα σύκα, τα μήλα, τα καρύδια κλπ.

σικού Αλκείδη του Αλεξανδρέα με τον Ουλπιανό τον Τύριο¹⁶ για την ύδραυλη. Παρατίθεται το απόσπασμα:

75. Ενώ ακόμη λέγονταν πολλά τέτοια, ακούστηκε από τους γείτονες κάποιος ήχος ενός υδραυλικού οργάνου πολύ ευχάριστος και τερπνός, ώστε όλοι να γυρίσουμε την προσοχή μας εκεί μαγεμένοι από την αρμονία. Ο Ουλπιανός ρίχνοντας μια ματιά στο μουσικό Αλκείδη είπε: «Ακούς, εσύ ο πιο καλός μουσικός απ' όλους, την ωραία αυτή αρμονία, που μας έκανε όλους να γυρίσουμε γοητευμένοι [από τη μουσική]. Και δεν είναι σαν τον κοινό μόναυλο που έχετε σεις στην Αλεξάνδρεια, που προκαλεί περισσότερο πόνο σ' όσους τον ακούν παρά κάποια μουσική τέρψη». Ο Αλκείδης είπε: **«Αλλά και αυτό το όργανο, η ύδραυλη, είτε θέλεις να είναι από τα έγχορδα είτε από τα πνευστά, είναι επινόηση δικού μας Αλεξανδρινού, που έχει την τέχνη του κουρέα, το όνομά του είναι Κτησίβιος. Το αναφέρει αυτό ο Αριστοκλής στο έργο του Περί χορών μιλώντας κάπως έτσι: "Συζητιέται αν η ύδραυλη ανήκει στα πνευστά ή στα έγχορδα όργανα. Ο Αριστόξενος¹⁷ λοιπόν αυτό δεν το ξέρει. Λέγεται ότι ο Πλάτωνας έδωσε κάποια μικρή φροντίδα για το κατασκεύασμα αυτό, κάνοντας ένα νυχτερινό ρολόγι που μοιάζει με υδραυλικό σαν πολύ μεγάλη κλεψύδρα¹⁸. Και το υδραυλικό όργανο φαίνεται ότι είναι κλεψύδρα. Λοιπόν έγχορδο και κρουστό δε θα μπορούσε να θεωρηθεί, ενώ ίσως θα μπορούσε να ειπωθεί πνευστό, επειδή μπαίνει πνοή στο όργανο από το νερό. Διότι οι αυλοί είναι χωμένοι κάτω στο νερό και, όταν ταραάζεται το νερό από κάποιον νεαρό, καθώς ο αέρας απελευθερώνεται στους αυλούς μέσα από κάποιες βαλβίδες από τη μια πλευρά του οργάνου στην άλλη, παράγεται ήχος ευχάριστος. Το όργανο μοιάζει με στρογγυλό βωμό και λεν ότι έχει επινοηθεί από τον κουρέα Κτησίβιο που κατοικούσε εδώ στην περιοχή της Ασπένδου στα χρόνια του Ευεργέτη Β'¹⁹ και ότι αυτός φημίστηκε πολύ. Αυτός λοιπόν δίδαξε και τη γυναίκα του Θαΐδα". Ο Τρύφωνας²⁰ στο τρίτο βιβλίο του έργου του Περί ονομασιών (το σύγγραμμα αυτό είναι για τους αυλούς και για τα μουσικά όργανα) λέει**

¹⁶ Ούλπιανός Δομίτιος. Περιφής Ρωμαίος νομοδιδάσκαλος που έζησε στους χρόνους του Καρακάλλα και που καταγόταν από την Τύρο της Φοινίκης. Υπήρξε μαθητής του Παπινιανού και έγινε πραιτοριανός, σύμβουλος και επίτροπος του νεαρού αυτοκράτορα Αλεξάνδρου Σεβήρου. Δολοφονήθηκε από στρατιώτες μέσα στα αυτοκρατορικά ανάκτορα το 228 μ.Χ. Ήταν πολυγραφότατος συγγραφέας νομικών σχολίων και συγγραμμάτων, που αποσπάσματά τους αποτελούν κατά μέγα μέρος τον Πανδέκτη του Ιουστινιανού.

¹⁷ Ο Αριστόξενος, γεννημένος στον Τάραντα της νότιας Ιταλίας, ήταν φιλόσοφος και μουσικός υπήρξε μαθητής του Αριστοτέλη, έζησε γύρω στο 330 π.Χ. και έγραψε έργα για ποικίλα θέματα, ιδίως όμως για τη μουσική σ' αυτή διαφοροποιείται από τους πυθαγόρειους, που ανήγαν το καθετί στις σχέσεις των αριθμών' αυτός θεμελιώνει τη μουσική στη διαφορά των τόνων, όπως τους συλλαμβάνει η ακοή. Από το έργο του Στοιχεία αρμονίας σώζονται τρία βιβλία, όχι πάντως πλήρη και ίσως όχι στην αρχική μορφή τους από το έργο του Στοιχεία ρυθμού σώζεται μόνο ένα μικρό μέρος.

¹⁸ Η κλεψύδρα ήταν στενόστομο αγγείο με πλατιά βάση με μικρές οπές, μέσα από τις οποίες έσταζε το νερό' χρησιμοποιεσαν σαν ρολόι, που έδινε ίσο χρόνο σ' όσους μιλούσαν ιδίως στα δικαστήρια.

¹⁹ Δεύτερος Ευεργέτης ήταν ο Πτολεμαίος Η', ο Φύσκων (145-116 π.Χ.) του οποίου σύζυγος ήταν η Κλεοπάτρα Γ' και όχι η Θαΐδα.

²⁰ Ο Τρύφωνας ήταν γραμματικός από την Αλεξάνδρεια και έζησε κατά τη διάρκεια της βασιλείας των Ρωμαίων αυτοκρατόρων Αυγούστου και Τιβερίου. Μελέτησε τις διαλέκτους της ελληνικής γλώσσας και έγραψε τα έργα Πάθη λέξεων και Τέχνη γραμματική, που δε σώθηκαν ακέραια.

ότι για την υδραύληση έγραψε ο μηχανικός Κτησίβιος. Δεν ξέρω αν κάνει λάθος στο όνομα. Ο Αριστόξενος πάντως προτιμά τα έγχορδα και τα κρουστά από τα πνευστά, λέγοντας ότι τα πνευστά είναι εύκολα· διότι πολλοί που δε διδάχτηκαν παίζουν αυλό και σφυρίζουν όπως οι βοσκοί.

76. Τόσα μπορώ να σου πω για το υδραυλικό όργανο, Ουλπιανέ.

(Αθήναιου Ναυκρατίτου, ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΩΝ Δ)

Εδώ ο Αλκείδης παραθέτει την άποψη του Αριστοκλή, σύμφωνα με την οποία η ύδραυλις επινοήθηκε από τον κουρέα Κτησίβιο που κατοικούσε στην περιοχή της Ασπένδου Αλεξανδρείας, στα χρόνια του Ευεργέτη Β'²¹ και απέκτησε μεγάλη φήμη, δίδαξε μάλιστα και τη βασίλισσα Θαΐδα".

Παραθέτει όμως και την άποψη του γραμματικού Τρύφωνα, σύμφωνα με την οποία για την ύδραυλη έγραψε ο μηχανικός Κτησίβιος. Ο Αλκείδης διευκρινίζει ότι δεν ξέρει αν ο Τρύφων κάνει λάθος με το όνομα.

Από την παράθεση των απόψεων συνάγεται ότι:

- Ο Αλκείδης γνώριζε την ύπαρξη του μηχανικού Κτησιβίου, καμία σχέση έχοντας με τον κουρέα της Ασπένδου.

- Ο Αριστοκλής είναι περιορισμένης αξιοπιστίας, αφού σύζυγος του Δευτέρου Ευεργέτη, [Πτολεμαίος Η', ο Φύσκων (145-116 π.Χ.)], ήταν η Κλεοπάτρα Γ' και όχι η Θαΐδα²².

- Ο Κτησίβιος που αναφέρει ο Αριστοκλής, ο οποίος δραστηριοποιήθηκε στο διάστημα (145-116 π.Χ.) δεν μπορεί να ήταν δάσκαλος του Φίλωνος του Βυζαντίου, η ακμή του οποίου τοποθετείται μεταξύ του 260 και του 180 π.Χ.

- Ο Τρύφων, ως γραμματικός, πρέπει να έκανε περισσότερες διασταυρώσεις των πληροφοριών.

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο Αριστοκλής είτε κάνει λάθος, είτε υπήρχε και άλλος Κτησίβιος πέραν του μηχανικού.

Οι πλείστοι των ξένων ερευνητών, προφανώς επηρεασμένοι από τον Βιτρούβιο, αποκαλούν τον Κτησίβιο Αλεξανδρινό ή Αλεξανδρέα. Αυτή πρέπει να ήταν και η αιτία της σύγχυσης.

²¹ Δεύτερος Ευεργέτης ήταν ο Πτολεμαίος Η', ο Φύσκων (145-116 π.Χ.) του οποίου σύζυγος ήταν η Κλεοπάτρα Γ' και όχι η Θαΐδα.

²²

Βασιλεύς	Σύζυγος	Βασιλεία	Σχόλια
Πτολεμαίος Η', ο Ευεργέτης Β' ο Φύσκων.	Κλεοπάτρα Β' Κλεοπάτρα Γ'	170 - 163 145 - 116	Προσωρινά εκδιώχθηκε από την Αλεξάνδρεια από την Κλεοπάτρα Β' μεταξύ του 131 – 127 π.Χ., αλλά συμφιλιώθηκαν το 124 π.Χ. Η βασιλεία του χαρακτηρίστηκε από διωγμούς και άλλα αιματηρά γεγονότα.

Ο νεοπλατωνικός φιλόσοφος Πρόκλος²³ στα *Ερμηνευτικά σχόλια στα στοιχεία του Ευκλείδη* (41,8) αναφέρει απλά Κτησίβιος:

ράκουσαν ἀμυντικά ὄργανα, καὶ ἡ θαυμαστοποικὴ τὰ
μὲν διὰ πνῶν φιλοτεχνούσα, ὥσπερ καὶ **Κτησίβιος**
καὶ Ἴηρων πραγματεύονται, τὰ δὲ διὰ ῥοπῶν, ὧν τῆς

Τέλος, ο Κωνσταντίνος VII ο Πορφυρογέννητος (ή ο Ἴηρων ο Βυζάντιος, ο οποίος έγραψε κατ' εντολή του) στα «Παραγγέλματα Πολιορκητικά», έχοντας προφανώς ως πηγές όλα τα προηγούμενα έργα αποφαίνεται:

Δυνατὸν δὲ ἐστὶ καὶ ἄνευ κλιμάκων ἐπὶ τεῖχος ἀνέρχεσθαι, ὡς ὁ Ἄσκηρνος **Κτησίβιος** ὁ τοῦ Ἀλεξανδρέως Ἴηρωνος καθηγητῆς ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ἐδήλωσεν Ἵπομνήμασι, διὰ μηχανήματος τοιοῦτου, καθ' ἃ φησιν Ἀθηναῖος· ὅτι δεῖ κατασκευάζειν τετράτροχον ... (Η συγκεκριμένη αναφορά φαίνεται στο τέλος του παρόντος)

(Κωνσταντίνος VII Πορφυρογέννητος,
“Παραγγέλματα πολιορκητικά”, 262,12- 264,14)

Αυτό βέβαια εφόσον έχει αποδοθεί σωστά το όνομα “Ασκηρνος”. Σε όλα όμως τα κείμενα του προγράμματος “MUSAIOS”, όπου υπάρχει αμβολία, αντί του γράμματος ή της συλλαβής τίθεται ένα τετραγωνάκι, όπως χαρακτηριστικά φαίνεται στο απόσπασμα του Πρόκλου παραπάνω. Εδώ δεν υπάρχει κάτι τέτοιο και συνεπώς δεν μπορούν να εξετασθούν απόψεις²⁴, όπως Ακρηνός, Ακρινός και Ασκληνός.

Η χρησιμοποίηση του “Ασκηρνος” αντί “Ασκραίος” δεν φαίνεται να έχει ιδιαίτερη σημασία. Το επίθετο “Ασκραίος”, για τον Ησίοδο, φαίνεται για πρώτη φορά στον Νίκανδρο (2^{ος} π.Χ. αιώνας). Μέχρι τότε έλεγαν απλά Ησίοδος. Αλλά και τον Ιησού τον αποκαλούν και “Ναζωραίο” (200 φορές) και “Ναζαρηνό (40 φορές).

Επιπρόσθετα στοιχεία

Υπέρ της καταγωγής του Κτησιβίου από την Άσκη Βοιωτίας συνηγορούν και :

- Το επώνυμό του, από το οποίο μπορεί να σχετίζεται με την Άσκρα (της Βοιωτίας), όπως Πατρινός, Δραμινός, Αρτινός και Τρικαλινός από Πάτρα, Δράμα, Άρτα και Τρίκαλα αντίστοιχα. Άσκη την αναφέρει ο Ησίοδος²⁵, οπότε Άσκηρνος.

²³ Ο Πρόκλος ο Λύκιος, αποκαλούμενος και Πρόκλος ο Διάδοχος (Κωνσταντινούπολη, 8 Φεβ. 412 – Αθήνα, 17 Απρ. 485) ήταν νεοπλατωνικός φιλόσοφος, ένας από τους τελευταίους, σημαντικότερους κλασικούς φιλοσόφους. Πρότεινε ένα από τα πιο ανεπτυγμένα συστήματα του νεοπλατωνισμού και επηρέασε σημαντικά την μετέπειτα δυτική φιλοσοφία καθώς και την ισλαμική σχολή σκέψης. Από το 450 μέχρι τον θάνατό του διηύθυνε την Ακαδημία Πλάτωνος. (Βικιπαίδεια)

²⁴ Wescher C. “Poliorcétique des Grecs”, Paris, 1867

²⁵ Ησίοδος, “Έργα και Ημέραι”, στ. 640: “Άσκη, χεῖμα κακῆ, θέρει ἀργαλέη, οὐδέ ποτ' ἐσθλῆ”.

- Το άγαλμα της Αρσινόης, της βασίλισσας της Αιγύπτου, που υπήρχε στην Κουιάδα των Μουσών. Η Αρσινόη έζησε την εποχή του Κτησιβίου, ήταν προστάτης των γραμμάτων και των τεχνών και θεοποιήθηκε περί το 270 π.Χ., αρκετά πριν το θάνατο του Κτησιβίου. Κρίνεται λογική η ενέργεια να χρηματοδοτήσει κάποιος ευπατρίδης ένα σημαντικό έργο στον τόπο του²⁶. Υπενθυμίζεται, ότι τότε στην Άσκη διεξάγονταν τα Μουσειά, οι πανελλήνια γνωστοί αγώνες τους οποίους παρακολουθούσε πολύς κόσμος από όλη την Ελλάδα²⁷.

- Ο Ζηνόδοτος ο Εφέσιος, παιδαγωγός των τέκνων του Πτολεμαίου, ιδρυτής της βιβλιοθήκης της Αλεξανδρείας και πρώτος διορθωτής των έργων του Ομήρου, **σύγχρονος του Κτησιβίου**, διορθώνει την Ιλιάδα από “Άρνη πολυστάφυλο” σε “Άσκη πολυστάφυλο”. Η Άσκη από τότε μέχρι σήμερα είναι η πλέον πολυάμπελος κωμόπολη της Βοιωτίας. Προφανώς κάποιος επιφανής Ασκραίος έδωσε τα στοιχεία στον Ζηνόδοτο²⁸.

Επίλογος

Με βάση την αρχαία ελληνική γραμματεία, όπως αυτή φαίνεται στο πρόγραμμα “MUSAIOS”, ο μηχανικός Κτησίβιος καταγόταν από την Άσκη της Βοιωτίας, την πατρίδα του Ησιόδου, έζησε στην Αλεξάνδρεια τον 3^ο αιώνα π.Χ. και έγραψε τα “Υπομνήματα”.

Άσκη, Μάρτιος 2015
Ιωάννης Πέππας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

“Α” Αποσπάσματα αρχαίων κειμένων

“Β” Επιβεβαίωση από αντιπροσωπευτική αγγλική βιβλιογραφία

“Γ” Απόσπασμα από ιστοσελίδα “Greek Travel Pages”

²⁶ Σχετικές επιγραφές που βρέθηκαν στην Άσκη SEG (Supplementum Epigraphicum Grecum) 46:541 Decree of Thespiiai concerning a donation of king Ptolemy IV Philopator (or III Euergetes?) and the purchase and leasing of sacred land. Stele of white marble. (Διάταγμα των Θεσπιών σχετικά με μια δωρεά του βασιλιά Πτολεμαίου δ' του Φιλοπάτορος (ή γ' ευεργέτης;) και την αγορά και μίσθωση της Ιερής γης. Στήλη από λευκό μάρμαρο.) Boiotia — Thespiiai — ca. 215-203 BC — REG 10 (1897) 26, II (= IThesp 62), l. 1 — La Montagne des Muses (1996) 145-146; 160 (D. Knoepfler) **θεο[ί]· Έπι[ιγένους {²⁷Έπι[μαχάνου]}²⁷ άρχοντος]** SEG 46:539 Letter of Ptolemy IV concerning the Mouseia. Marble block. (Επιστολή του Πτολεμαίου IV σχετικά με το Mouseia. Μαρμάρινο μπλοκ.) Boiotia — Thespiiai — ca. 210-208 BC — BCH 19 (1895) 328, 4 (= IThesp 152), l. 2 — La Montagne des Muses (1996) 161-162 (D. Knoepfler) **καί συν[ίστ[η]μι Θε[οδότ(?)]ωι Συρακοσίωι π[ε]μπομέ[νωι]**

²⁷ Παπαζατζής Ν., «Παυσανία Βοιωτικά», Αθήνα 1969, Σελ. 187, σημ. 3.

²⁸ Ευστάθιος, Παρεκβολαί εις την Ομήρου Ιλιάδα, 1, 414, 15: “τὴν δὲ παρ’ Ὀμήρῳ Ἄρνην ταύτην Ζηνόδοτος Ἄσκηρην γράφει. οὐ δύναται δέ, φασί, πολυστάφυλος ἢ Ἄσκηρην λέγεσθαι· ἀξιοπιστότερος γὰρ αὐτὸς Ἡσιόδου λέγων «Ἄσκηρην χεῖμα κακὴ, θέρος ἀργαλέη, οὐποτ’ ἐσθλή», ὥστε οὐδὲ πολύκαρπος ἢ τοιαύτη λέγοιτο ἄν, περὶ ἧς, φασίν, Εὐδοξος πολὺ χείρονα Ἡσιόδου εἶπε”.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ “Α”

Αποσπάσματα αρχαίων κειμένων

Αθήναιος, “Περί μηχανημάτων” (29,9-31,4)

Κτησίβιος δὲ ὁ Ἄσκληπιος ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μηχανικός ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι κατεχώρισεν, ὥστε ἐπὶ τείχος ἄνευ κλίμακος ἀναβαίνειν διὰ μηχανήματος τοιοῦτου. Φησί· δεῖ κατασκευάσαι ἄμαξαν τετράκυκλον καὶ ἐπ’ αὐτῆς πῆξαι ξύλον πλάγιον τετράγωνον, ἐκκοπὰς ἔχον στρογγύλας ἐξ ἑκατέρου μέρους, κινούμενον εἰς δύο ξύλα ὄρθια, καὶ περὶ αὐτὸ σύριγγα περιθεῖναι κηλωνευομένην τηλικαύτην τῷ μεγέθει, ὥστε χωρεῖν ὄρθιον ἄνδρα ῥαδίως εἰσελθόντα εἰς τὴν σύριγγα ὅτε μὲν προπορεύεσθαι ἐν αὐτῇ, ὅτε δὲ ἀναχωρεῖν· οὐ γενομένου, μετεωρίζεσθαι τὴν σύριγγα ἐξ οὐπερ βούλει μέρους. Ἐπιπίπτοντος γὰρ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἑνὸς μέρους τῆς σύριγγος, διὰ τὸ ἐπὶ ταῖς ἐκκοπαῖς τοῦ ξύλου καθ’ ἑτέραν αὐτοῦ πλευρὰν στρέφεσθαι, κηλωνεύεσθαι δὲ τὴν σύριγγα, ὅταν γένοιτο τὸ στόμα αὐτῆς κατὰ τὸ τείχος, προσαχθείσης τῆς τετρακύκλου πρὸς αὐτό, διανοίξαντα τὸν ἔνδον ὄντα τὴν θύραν αὐτῆς ἐπιβῆναι ἐπὶ τὸ τείχος. Μέτρα δὲ τούτων οὐ συντεταχέναι φαίνεται. Γενναίου δὲ τοῦτο ἄξιον οὐθένος, ἀλλ’ ἐκ θαυμάτων τὸ μηχανήμα συγκείμενον καὶ μάλιστα τὸν τεχνίτην τὸ θαυμάσαι καὶ τοῦτο κατετάξαμεν.

**Κωνσταντῖνος VII Πορφυρογέννητος,
“Παραγγέλματα πολιορκητικά” 262,12- 264,14**

Δυνατὸν δὲ ἐστὶ καὶ ἄνευ κλιμάκων ἐπὶ τείχος ἀνέρχεσθαι, ὡς ὁ Ἄσκληπιος **Κτησίβιος ὁ τοῦ Ἀλεξανδρέως Ἡρώου καθηγητῆς ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ἐδήλωσεν Ὑπομνήμασι,** διὰ μηχανήματος τοιοῦτου, καθ’ ἃ φησὶν Ἀθηναῖος· ὅτι δεῖ κατασκευάζειν τετράτροχον ἄμαξαν, περισκεπὴ πάντοθεν οὐσαν, ἢ κριοφόρον χελώνην, καὶ πρὸς θατέραν τούτων κατὰ μέσον πηγνύναι δύο ξύλα ὄρθια ἰστάμενα, καὶ ἕτερον πλάγιον ἑτεροπλατὲς ἄνωθεν πρὸς αὐτὰ κινούμενον κατὰ πλάτος ἐπιθεῖναι, ἐκκοπὰς ἔχον στρογγύλας ἀφ’ ἑκατέρων τῶν μερῶν, καὶ δεχόμενον ὡς αὐλὸν τινα ἐπικείμενον σωληνοειδῆ καμαροειδῆ ξύλοις κατεσκευασμένον, ἐκ πλαγίων δὲ προσηλωμένον καὶ σανίσιν ἔξωθεν καθηλωμέναις ἐπιδεχόμενον ἢ βύρσαις μόναις παχείαις καὶ εὐτόνοις ὡς ἐλαφροτέραις περιπεφραγμένον, ὥστε χωρεῖν ἄνδρα ἔνοπλον εἰσέρχεσθαι ὄρθιον καὶ ὅτε μὲν προπορεύεσθαι, ὅτε δὲ ἀναχωρεῖν· οὐ γενομένου μετεωρίζεσθαι ἄνωθεν τὸν αὐλὸν καὶ μεταφέρεσθαι πρὸς ὃ ἂν τις ἐθέλη μέρος. Τοῦ δ’ ἑνὸς μέρους ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κατερχομένου, τὸ ἕτερον εἰς ὕψος ἀναχθήσεται, διὰ τὸ ἐπὶ τὰς ἐκκοπὰς τοῦ ἐπικειμένου ξύλου σιδηραῖς ἀλύσεις πρὸς ἑκατέραν αὐτοῦ πλευρὰν ἐφελκόμενον περιστρέφεσθαι. Μετεώρου δὲ φερομένου ὅτε τὸ στόμα αὐτοῦ κατὰ τὸ τείχος γένηται, τῆς δὲ τετρατρόχου προσαχθείσης χελώνης εἴτε ἀμάξης, τὸν ἔνδοθεν ὄντα διανοίξει τὴν κατέμπροσθεν θύραν καὶ τῷ τείχει ἔνοπλον ἐπιβῆναι· ὁμοίως δὲ καὶ πλείονας διὰ τῆς αὐτοῦ τοῦ αὐλοῦ βάσεως ἔνδον τὴν πρόοδον ἔχοντας. Ὑποζώννυται δὲ ὁ ἐπὶ ταῖς προσηλωθείσαις σανίσιν αὐλὸς πάντοθεν σχοινίοις εὐτόνοις ἐνδυναμουμένως, καὶ βυρσοῦται δέρμασι διαβρόχοις, ἵνα ἀπὸ τῶν πυροφόρων φυλάττηται. Μέτρα δὲ τοῦ προβλήματος τούτου πρὸς τὴν κατασκευὴν μὴ συντεταχέναι τὸν Κτησίβιον, ἀλλ’ ὑπόμνημα μόνον ὡς μαθηματικοῖς τοῖς μεταχειριζομένοις ἀρχιτέκτοσι ταῦτα ἀνατιθέμενον. Ἐξεστὶ γὰρ τούτοις τὴν τῶν ὀργάνων μετασκευάζειν συμμετρίαν καὶ πρὸς τὴν ἀνήκουσαν μεταφέρειν τοῦ τόπου χρεῖαν. Ἡμεῖς δὲ γυμνασίας χάριν τοῖς εἰσαγομένοις ἐξεθέμεθα εἰς κατασκευὴν τοῦ προβλήματος συμμετρίαν τοιαύτην.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Β"

Επιβεβαίωση
από αντιπροσωπευτική αγγλική βιβλιογραφία

1. John Gillies, LLD, *The history of the ancient World, from the reign of Alexander to that of Augustus*, London, 1807
[In the latter years of Ptolemy Philadelphus, the most distinguished engineer was Ctesibius a native of Ascra in Boeotia, the birth-place of old Hesiod.]
2. John Gillies, LLD, *The history of the ancient Greece, from the dominion of Alexander to that of Augustus*, London, 1820
[In the latter years of Ptolemy Philadelphus, the most distinguished engineer was Ctesibius a native of Ascra in Boeotia, the birth-place of old Hesiod.]
3. Charles Anthon, LLD, *Classical dictionary, Greeks and Romans*, New York, 1841
[Ctesibius, a native of Ascra, and contemporary of Archimides, who flourished during the reigns of Ptolemy II and Ptolemy III, or between 260 and 240 B.C. ...]
4. Charles Anthon, LLD, *A Greek Reader*, London, 1844
Ctesibius, a native of Ascra, celebrated for his mechanical genius....
5. William Smith, LLD, *Greek and Roman biography and mythology*, Boston, 1867
[Ctesibius, a native of Ascra, celebrated for his mechanical genius....]
6. Harry Thurston Peck. *Harpers Dictionary of Classical Antiquities*. New York. 1898.
[Κτησίβιος. A native of Ascra and contemporary of Archimedes, who flourished during the reigns of Ptolemy II. and Ptolemy III., or between B.C. 260 and 240. ...]
7. T. L. Heath, *A History of Greek Mathematics*, Τόμος 2, Cambridge University Press
[Ctesibius of Ascra, the teacher of Heron of Alexandria, ...]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ "Γ"

Απόσπασμα από την ιστοσελίδα
"Greek Travel Pages"

<http://www.gtp.gr/LocInfo.asp?InfoId=26&Code=EGRHVI10TEVTEV78181&PrimeCode=EGRHVI10TEVTEV78181&Level=10&PrimeLevel=10>

Location information

Listed 10 sub titles with search on: Biographies
for wider area of: "ASKRA , Ancient city , VIOTIA " .

Biographies (10)

Mathematicians (4)

Poets (6)

Biographies (10)

Mathematicians

[ASKRA](#) (Ancient city) [VIOTIA](#)

Ctesibius

Ctesibius (Ktesibios). A native of Askra and contemporary of Archimedes, who flourished during the reigns of Ptolemy II. and Ptolemy III., or between B.C. 260 and 240. He was the son of a barber, and for some time exercised at Alexandria the calling of his parent. His mechanical genius, however, soon caused him to emerge from obscurity, and he became known as the inventor of several very ingenious contrivances for raising water, etc. The invention of clepsydrae, or water clocks, is also ascribed to him. (Cf. Vitruvius, ix. 9.) He wrote a book on hydraulic machines, which is now lost.

.....
Harry Thurston Peck, Harpers Dictionary of Classical Antiquities (1898)

<http://www.perseus.tufts.edu/cgi-bin/ptext?doc=Per...> A dictionary of Greek and Roman biography and mythology (ed. William Smith)

<http://www.perseus.tufts.edu/cgi-bin/ptext?doc=Per...>

.....
Biographies (6)

Poets

Hesiodus (Hesiod, Hesiodos) , 730 - 680

A celebrated Greek poet, supposed to have been born at Askra in Boeotia. His father, it seems, had migrated to Askra in consequence of his poverty, and resided at the latter place for some time, though without obtaining the rights of a citizen. Still, however, he left at his death a considerable property to his

two sons, Hesiod, and a younger one named Perses. The brothers divided the inheritance; but Perses, by means of bribes to the judges, contrived to defraud his elder brother.

.....